2. Dinamikus viszonyszámok (Vb%-Vl%)

A **vállalkozások** tevékenységük során jövedelmezőségre, azaz **nyereség elérésére törekszenek**, ennek érdekében gazdasági számításokat, statisztikai elemzéseket kell végezniük. A statisztika feladata, hogy a társadalmi gazdasági folyamatokat számadatokon keresztül értékleje.

Az időbeni változást kifejező viszonyszámokat dinamikus viszonyszámoknak nevezzük. A viszonyszám kiszámításához két adatra van szükség:

- **Tényadat** az összehasonlítás tárgyát képező (összehasonlítandó) időszak adatát jelenti. A tény időszakot beszámolási időszaknak is nevezik. A tényadat mindig az újabb adat.
- **Bázisadat,** az összehasonlítás alapjául szolgáló időszakot adata, a tényadatot megelőző (régebbi) adat.

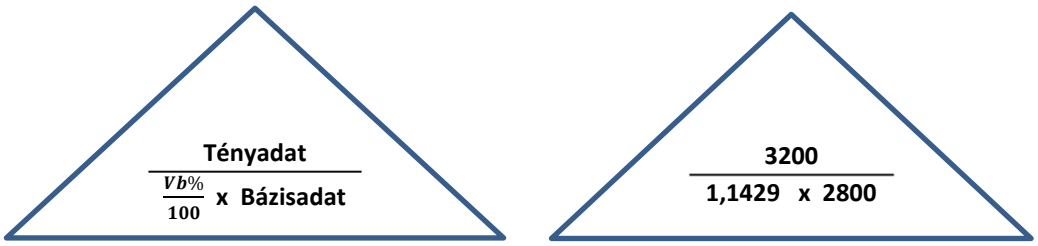
Képlet:

$$Vb\% = \frac{Tényadat}{Bázisadat}\ x\ 100$$

Számokkal behelyettesítve:
Bázisadat: 2800 eFt, **Tényadat:** 3200 eFt

$$Vb\% = \frac{3200}{2800}\ x\ 100 = 114,29\%$$

Megoldási háromszög:

Viszonyszám értelmezése:

- Ha a viszonyszám értéke 100% a tényadat és a bázisadat megegyezik, azaz egyenlő.
- Ha a viszonyszám 100% felett van, akkor a tény adat több mint a bázis adat. Előző példa szerint 114,29% azt jelenti, hogy a növekedés 14,29%.
- Ha 100% alatt van akkor csökkenésről beszélünk pl. Vb 85% azt jelenti 15%-al csökkent a tény a bázishoz képest.

Gyakorló feladat

- Egy üzlet bevétele 2005. évben 5.400 eFt a 2004. évi bevétele pedig 4.600 eFt. Kérdés? Hogyan alakult a bevétel a bázishoz képest
- Megoldás $Vb = \frac{tény}{bázis}\ x\ 100$

$$Vb = \frac{5400}{4600}\ x\ 100 = 117,39\%$$

A viszonyszám értelmezése:

Mivel a viszonyszám 100% fölött van a tényadat a bázishoz képest növekedett. A növekedés mértéke 117,39% – 100% = 17,39%

Tehát a bevétel 2005. évben 17,39%-al növekedett a 2004. évhez képest

A tananyag szerzői jogvédelem alatt áll, engedély nélküli felhasználása tilos!

A dinamikus viszonyszámot idősor (egymást követő évek) adataiból számítjuk. Az idősor gyakran nem két tagból, hanem kettőnél több tagból áll.

- **Bázisviszonyszám:** Ha az idősor minden elemét egyetlen, állandó bázisul kiválasztott időszak - általában az első - adatához viszonyítjuk.
- **Lánc Viszonyszám:** Ha az idősor minden egyes elemét a közvetlenül megelőző időszak adatához hasonlítjuk, vagyis változó bázissal számolunk.

Több év adatának összehasonlítása

Megnevezés év	Költség eFt-ban	Vb %
2000	3500	
2001	4200	
2002	4500	
2003	3200	
2004	3900	

Bázis viszonyszám (Vb%): több év adatainak összehasonlításakor a bázis adat mindig ugyanaz, általában az első adatot tekintjük bázisnak, minden adatot ezzel az értékkel osztunk.

$\frac{3500}{3500} x100 = 100\%$

$\frac{4200}{3500} x100 = 120\%$

$\frac{4500}{3500} x100 = 128{,}57\%$

$\frac{3200}{3500} x100 = 91{,}43\%$

$\frac{3900}{3500} x100 = 111{,}43\%$

Szöveges értékelés:
- Első két évben 20% feletti növekedés
- Legnagyobb növekedés 2002 év
- Visszaesés 2003. évben bázishoz képest 8,57 %
- Visszaesés oka: konkurencia, válság, személyzet hibája

Gyakorló feladat lánc és bázis viszonyszámra

Megnev. év	Árrés eFt	Vb %	Vl %
2001	4750		____
2002	4526		
2003	5100		
2004	5700		
2005	5400		

Láncviszonyszám számításakor a bázis adat mindig változik, a tényadatot megelőző év adata a bázis adat. A 2001 évben nem tudunk láncviszonyszámot számolni, mert nem ismerjük az előző év adatát, ezért a rovatot kihúzzuk.
A bázis viszonyszámokat az előző feladathoz hasonlóan ugyanazzal a bázis adattal (4750) számítjuk ki.

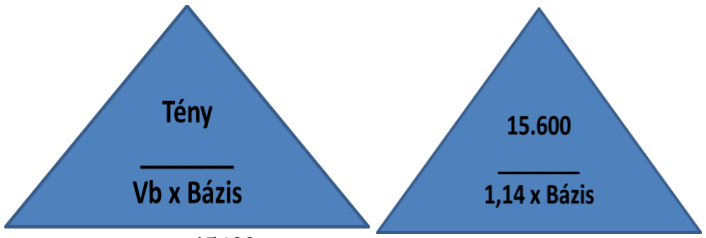
$\frac{4526}{4750} x100 = 95{,}28\%$

$\frac{5100}{4526} x100 = 112{,}68\%$

$\frac{5700}{5100} x100 = 111{,}76\%$

$\frac{5400}{5700} x100 = 94{,}74\%$

Gyakorló feladat:
Egy üzlet bevétele a tény időszakban 15.600 eFt volt, ami a bázishoz képest 14%- os növekedést jelentett. Kérdés? Mennyi volt a bevétel a bázis időszakban

Bázis bevétel = $\frac{15600}{1{,}14} = 13684$

A tananyag szerzői jogvédelem alatt áll, engedély nélküli felhasználása tilos!

$\frac{15600\ x\ 104{,}55}{100} = 16310$

$\frac{16310\ x\ 115{,}22}{100} = 18792$

$\frac{24500\ x\ 92{,}3}{100} = 2261$

$\frac{16310}{15600} x100 = 104{,}55\%$

$\frac{18792}{15600} x100 = 120{,}46\%$

Gyakorló feladat bázis és lánc viszonyszám

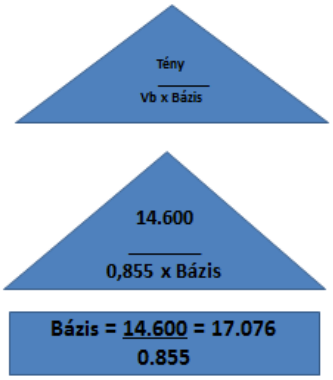
Megnev.	Forgalom eFt-ban	Vb %	Vl %
2002	15.600	100 %	–
2003		104,55%	
2004			115,22%
2005	24.500		
2006			92,30%

Gyakorló feladatok

Megnev.	Árrés eFt-	Vb%	Vl%
2003			
2004	15.400		105,60%
2005	18.500		
2006		89,50%	
2007			114,56%

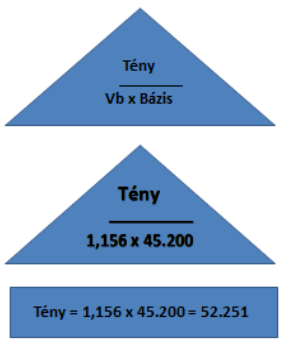
Gyakorló feladat

- Egy vállalkozás árrése 2005. évben 14.600 eFt-ban realizálódott ami a 2004. évhez képest 14,5%-al csökkent. Feladat számítsa ki a bázis időszakban realizált árrés összegét! Az eredményt eFt-ra kerekítse

Gyakorló feladat

- A PUMA márka bolt költsége 2005 évben 45.200 eFt-ot ért el, amihez képest 2006. évben a költségek 15,60% növekedtek. Feladat számítsa ki a 2006. évi költségek összegét. A költség adatokat eFt-ra kerekítse

Gyakorló feladat

Számítsa ki a hiányzó adatokat!

Megnevezés	Nettó árbevétel	Vb %	Vl %
1999	7500		
2000	8400		
2001	9800		
2002	9950		
2003	10200		
2004	10290		

A tananyag szerzői jogvédelem alatt áll, engedély nélküli felhasználása tilos!

Árbevétel és költségelemzés: Egy élelmiszer bolt 1999 januárjában nyitotta meg az üzletét. Nettó árbevétele ezer Ft-ban a következőképpen alakult:

1999	7200
2000	8350
2001	9710
2002	9945
2003	10120
2004	10270

3/1 Számítsa ki a vizsgált időszakban a nettó árbevétel változását kifejező bázis és lánc viszonyszámokat, kerekítési pontosság tized százalék. Elemezze röviden a kapott mutatókat! Elemzésében térjen ki arra, hogy milyen okok játszhattak szerepet az árbevétel alakulásában. Soroljon fel legalább négyet a lehetséges okok közül!

Igaz – Hamis állítások

Ha egy bolt bázis viszonyszáma 98,7%, akkor a bázishoz képest nőtt a bevétele.

Hamis, mert akkor van növekedés ha a bázis viszonyszám 100% fölött van

Ha a tény adat 7500 eFt a bázis adat 6500 akkor a bázis viszonyszám 100% fölött lesz

Igaz, ha a tény adat nagyobb, mint a bázis akkor a Vb% mindig 100% fölött van

A kereskedelmi dolgozóknak nincs ráhatásuk az üzlet bevételére.

Hamis! A kereskedelmi dolgozók az áru elhelyezésével, a vevővel való bánásmóddal, az áru ajánlásával befolyásolhatják a bevétel alakulását.

A láncviszonyszám számításakor bázis adatnak mindig az idősor első adatát tekintjük

Hamis! A láncviszonyszám lényege, hogy a bázis adat mindig változik, a tényadatot közvetlenül megelőző adat a bázis adat.

A tananyag szerzői jogvédelem alatt áll, engedély nélküli felhasználása tilos!